

В.М. Якубів, канд. екон. наук, доцент

Д.І. Шеленко, канд. екон. наук, доцент

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Впровадження інновацій є об'єктивною необхідністю на сучасному етапі функціонування сільськогосподарських підприємств, оскільки лише таким чином можна забезпечити отримання конкурентоспроможної продукції, і як результат утримати рентабельну діяльність.

Водночас враховуючи складне фінансове становище сучасних агроформувань та високу вартість інноваційних нововведень, потрібно систематично проводити моніторинг ефективності такої діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням обліково-аналітичного спрямування у дослідженні проблеми ефективності впровадження інновацій присвятили свої праці такі вчені: Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Дорошенко, О.М. Кундеус, Л.П. Марчук, В.Ф. Палій, Н.М. Сіренко, В.В. Сопко та ін. Однак окремі аспекти щодо розкриття аналітичних можливостей звітності сільськогосподарських підприємств у процесі визначення результативності інноваційної діяльності потребують подальшого вивчення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування методики проведення моніторингу ефективності впровадження інновацій на агроформуваннях. Для досягнення мети використовувались загальнонаукові і специфічні методи дослідження: наукової абстракції, аналізу, синтезу, розрахунково-конструктивний, аналогії, порівняння.

Виклад основного матеріалу досліджень. Організація систематичного спостереження за результативністю капіталовкладень передбачає налагодження чіткої і взаємопов'язаної роботи бухгалтера, внутрішнього аудитора, економіста-аналітика та менеджерів різного рівня. Інформаційною базою для моніторингу ефективності інноваційної діяльності є звітність підприємства. У даному дослідженні запропонована

нижче методика проведення комплексного аналізу результативності інновацій базується на врахуванні необхідності удосконалення ф. № 50-ст статистичної звітності, шляхом внесення рядків стосовно обсягів виробництва, витрат, доходів і результатів реалізації інноваційної продукції [1].

З метою забезпечення ефективної аналітико-облікової роботи на сільськогосподарських підприємствах доцільно згрупувати окремі операції, пов'язані з інноваційною діяльністю у ряд таких об'єктів:

- 1) витрати, пов'язані з інноваційними дослідженнями та розробками стосовно конкретного виду продукції;
- 2) витрати, пов'язані з впровадженням інноваційної продукції (капітальні інвестиції);
- 3) витрати на виробництво інноваційної продукції;
- 4) дохід від реалізації інноваційної продукції;
- 5) фінансовий результат від інноваційної діяльності;
- 6) фінансові результати від виробництва конкретних нововведених видів продукції.

Методика побудови системи бухгалтерського обліку інноваційної діяльності повинна бути побудована з врахуванням необхідності відкриття окремих субрахунків по рахунках витрат і доходів для кожного виду інноваційної продукції зокрема.

Такий деталізований підхід до організації обліку і аудиту інноваційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах дасть змогу поетапно аналізувати ефективність впровадження інновацій.

У цьому аспекті аналітику доцільно визначити певну систему економічних показників, що дозволять оцінити результативність і необхідність здійснення нововведень.

В основі системи таких оціночних параметрів покладено показник ефективності, що розраховується як відношення ефекту або результату до витрат.

Серед основних показників результативності інноваційної діяльності є наступні.

Ефективність виробництва інноваційної продукції певного виду E_{i_k} .

$$E_{i_k} = \Pi_{i_k} / V_{i_k}$$

де E_{i_k} – ефективність виробництва інноваційної продукції k-того виду;

Π_k – прибуток від реалізації інноваційної продукції k-того виду;

V_i_k – витрати на інноваційну продукцію k-того виду.

Враховуючи те, що в агроформуванні може вводиться одночасно не один вид інноваційної продукції, то для визначення ефективності інноваційної діяльності на підприємстві загалом можна застосувати формулу:

$$E_{id} = \sum_{k=1}^n E_{i_k} * \chi_{i_k},$$

де E_{id} – ефективність інноваційної діяльності на підприємстві;

χ_{i_k} – частка виробництва інноваційної продукції k-того виду у загальному обсязі виробництва інноваційної продукції на сільськогосподарському підприємстві.

Для глибокої деталізації моніторингу результативності введення інновацій в агроформуваннях необхідно обґрунтувати наскільки ефективніше виробляти нові продукти в порівнянні з існуючими (сталими) в господарстві. При цьому можна скористатись формулою:

$$E_p = E_{id} / E_{sd},$$

де E_p – порівняльна ефективність інноваційної та існуючої на підприємстві діяльності;

E_{sd} – ефективність сталої діяльності на підприємстві.

Величина E_{sd} визначається аналогічно до попереднього показника, а саме:

$$E_{sd} = \sum_{j=1}^n E_{s_j} * \chi_{s_j},$$

де E_{s_j} – ефективність виробництва сталої продукції j-того виду;

χ_{s_j} – частка виробництва сталої продукції j-того виду у загальному обсязі виробництва сталої продукції на підприємстві.

Якщо $E_p > 1$, то це свідчить про більшу ефективність інноваційної діяльності на підприємстві в порівнянні з існуючою структурою виробництва і доцільність введення нових видів продукції в операційний цикл.

Насправді процес прийняття рішень щодо доцільності введення нових видів виробництв передбачає необхідність врахування цілої системи факторів, зокрема можливості зміни кон'юнктури ринку, цінові чинники,

введення аналогічних змін іншими товаровиробниками тощо. Проте, розглядаючи внутрішні передумови агроформувань, для утвердження раціональних напрямів нововведень, слід більш детально порівняти результативність виробництва окремих видів продукції, з метою визначення ймовірної взаємозаміни найменш вигідних видів на більш ефективніші. Для цього можна скористатись такою формулою:

$$E_{зам_{іс}} = E_{ік} / E_{сj},$$

де $E_{зам_{іс}}$ – ефективність заміни певного виду сталого продукту (й) на конкретний вид інноваційного (к).

Виразивши величини $E_{ік}$ (ефективність виробництва інноваційної продукції k-того виду) та $E_{см}$ (ефективність виробництва сталої продукції й-того виду) через показники прибутку та витрат, можна оцінити не тільки рівень ефективності виробництва того чи іншого виду продукту, але й факторно визначити за рахунок якого чинника інноваційний товар є вигіднішим: за рахунок збільшення прибутковості чи зниження витратності.

Усі базові показники для аналізу мають бути відображені у звітності сільськогосподарських підприємств, зокрема у статистичній – ф. № 50-сг. Такий підхід забезпечить прозорість діяльності підприємства, а отже підвищення інвестиційної привабливості серед аналогів.

Після аналізу ефективності введення у виробництво окремих видів інноваційної продукції, необхідно здійснити реструктуризацію бізнесу, шляхом заміни сталих нерентабельних видів продукції на нові більш прибуткові. У цьому випадку доцільним буде попередньо провести оптимізацію виробничого плану господарства.

В основі такої оптимізації покладено використання симплекс методу, де вхідними параметрами будуть види продукції (як існуючі, так і нові), використовувані ресурси та прибуток від реалізації окремих сталих і інноваційних видів виробництв [2].

Вищеописану загальну методику моніторингу ефективності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств відображено схематично на рисунку.

З рисунку видно, що процес моніторингу є циклічним, оскільки насправді, впровадивши інноваційні продукти у виробництво, вони з часом стають сталими для даного підприємства, а на їх місці з'являються нові.

Тому така раціонально організована аналітична робота в агроформуваннях є актуальною постійно.

Методика проведення аналізу ефективності впровадження інновацій на аграрному підприємстві

Висновки. Проблема виживання сільськогосподарських підприємств в умовах сучасної фінансової кризи часто вирішується можливістю запропонувати конкурентоспроможну продукцію на ринку. Інновація стає інструментом, що здатний забезпечити отримання прибутку. При цьому важливе значення має не лише процес впровадження новизни, але й моніторинг за її реалізацією. У цьому аспекті чималу роль відіграє

раціональна організація та налагодженість роботи економіста-аналітика в агро формуваннях.

За допомогою запропонованої методики організації проведення моніторингу ефективності впровадження інновацій, керівництво матиме можливість детально і систематично відслідковувати позитивні і негативні аспекти в процесі реалізації нововведень.

Бібліографічний список: 1. Якубів В.М. Методика відображення операцій з інноваційної діяльності у звітності сільськогосподарських підприємств // Економіка: проблеми теорії та практики. – Випуск 263. – В 10 т. Том II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – С. 316-322.
2. Наконечний С.І. Математичне програмування: навч. посіб. / С.І. Наконечний, С.С. Савіна. – К.: КНЕУ, 2003. – 452 с.

Якубів В.М., Шеленко Д.И. Аналитические возможности отчетности предприятий при определении эффективности их инновационной деятельности. В статье раскрыты аналитические возможности отчетности сельскохозяйственных предприятий при мониторинге инновационной деятельности. Обосновано методику проведения анализа эффективности внедрения инновационной продукции в агроформированиях.

Yakubiv V., Shelenko D. Analytical possibilities of accounting of enterprises at determination of efficiency them innovative activity. In the article analytical possibilities of accounting of agricultural enterprises are exposed at monitoring of innovative activity. Grounded method of leadthrough of analysis of efficiency of introduction of innovative products in agroformations.